

Vergi orqanlarına daxil olan şikayətlərin sayı azalır

Vergilər Nazirliyi Aparatının rəhbəri Əli Həsənovun «Vergilər» qəzetinə müsahibəsi

- Əli müəllim, Azərbaycanda vətəndaş müraciətlərinə baxılmasına dövlət səviyyəsində böyük önəm verildiyi hazırkı şəraitdə Vergilər Nazirliyi bu istiqamətdə hansı işləri görür?

- Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 57-ci maddəsində vətəndaşların dövlət orqanlarına müraciət etmək hüququ təsbit olunub. Həmin maddəyə əsasən, hər bir müraciətə qanunla müəyyən edilmiş qaydada və müddətlərdə baxılmalı və ərizəçiyə yazılı cavab verilməlidir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev öz çıxışlarında vətəndaş fəallığının artırılmasını, rast gəlinən qanun pozuntuları barədə dərhal aidiyyəti üzrə məlumat verilməsini, ictimai nəzarətin gücləndirilməsini, vətəndaş müraciətlərinə operativ və ədalətli baxılmasını dövlət orqanlarının ən vacib vəzifələrindən olduğunu dəfələrlə vurğulayıb.

Vergilər Nazirliyində də bu məsələ həmişə diqqət mərkəzində saxlanılır. Vergilər naziri cənab Fazil Məmmədov vergi orqanlarında vətəndaş müraciətlərinə baxılmasının dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının təmin olunması qədər əhəmiyyətli olduğunu bildirib. Nazirlikdə həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində hər bir vətəndaşın müraciətinə fərdi qaydada yanaşılır, müraciətlər diqqətlə və hərtərəfli araşdırılır, vətəndaşların və vergi ödəyicilərinin qanuni tələblərinin həlli üçün konkret tədbirlər görülür, qaldırılan məsələlərlə bağlı müvafiq izahatlar verilir. Vergi orqanlarında vətəndaş müraciətlərinə baxılmasının vəziyyəti barədə vergilər nazirinə ayda bir dəfə xidməti məruzə təqdim olunur.

Vergi ödəyicilərinin, habelə əhalinin vergi qanunvericiliyi və onun tətbiqi, Vergilər Nazirliyinin təqdim etdiyi elektron xidmətlər barədə operativ, düzgün, vergi orqanlarına gəlmədən məlumat almalarını, habelə vergi qanunvericiliyinin pozulması halları barədə müraciətlərin qəbulunu təmin etmək məqsədilə nazirliyin 2003-cü ilin sonundan Bakı şəhərini, 2006-cı ilin may ayından etibarən respublikanın bütün regionlarını əhatə edən «195» Çağrı Mərkəzi fəaliyyət göstərir. Mərkəzə daxil olmuş 2015-ci ildə 198.306, 2016-cı ilin birinci rübündə isə 66.225 müraciət cavablandırılmışdır.

Vergi ödəyicilərinin hüquqlarının və qanuni mənafələrinin müdafiəsi, onların təkrar şikayətlərinə (korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaqlarla bağlı müraciətlər istisna olmaqla) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada baxılması, habelə məhkəməyə qədər sadələşdirilmiş prosedurlara əməl olunmaqla mübahisələrin obyektiv həll edilməsi məqsədilə səkkiz il əvvəl Vergilər Nazirliyində Vergi Apelyasiya Şurası yaradılmışdır. Vergi ödəyiciləri vergi orqanlarının qəbul etdiyi inzibati aktlarla bağlı verdikləri ərizə və ya şikayətlərin (korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaqlarla bağlı müraciətlər istisna olmaqla) nəticələri ilə bağlı Vergilər Nazirliyi Aparatının struktur vahidləri tərəfindən qəbul olunmuş inzibati qərarlardan narazı qaldıqda Şuraya təkrar şikayətlə müraciət edə bilirlər.

2010-cu ildən Vergilər Nazirliyində «Onlayn kargüzarlıq» sistemi tətbiq olunur, ölkə vətəndaşları artıq bütün müraciətlərini vergi orqanına kompüter və ya mobil telefon vasitəsilə internet üzərindən göndərə bilirlər. Müraciət edən vətəndaş bu sistem üzərindən vergi orqanına göndərdiyi məktubların vergi orqanı daxilində hərəkətini onlayn rejimdə izləyə və icraçı ilə birbaşa telefon əlaqəsi yarada bilir. 2011-ci ilin oktyabr ayından vergi ödəyicilərinin videoqəbulu üçün də imkan yaradılıb.

Vergilər Nazirliyində vətəndaş müraciətlərinə baxılması ilə əlaqədar bütün dövlət vergi orqanlarında ən son texnoloji avadanlıqlarla təchiz edilmiş xüsusi qəbul otaqları yaradılıb. Vətəndaşlar tərəfindən vergi orqanlarına müraciət sahəsində şəffaflığın daha da artırılması məqsədilə nazirliyin rəsmi internet sahifəsində (www.taxes.gov.az və www.vergiler.az) «Vergilər nazirinə onlayn müraciət», «Vergi orqanı əməkdaşlarının fəaliyyətində korrupsiya və digər hüquqpozma halları barədə məlumatın onlayn verilməsi», «Vergi orqanı əməkdaşlarının qeyri-etik davranışı barədə məlumatın onlayn verilməsi», «Vergi Apelyasiya Şurasına müraciətin onlayn təqdim edilməsi» imkanları yaradılıb.

- Vergi ödəyiciləri öz ərizə, təklif və şikayətlərini vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzləri vasitəsilə vergi orqanlarına təqdim edə bilirlərmi?

- Hazırda ölkəmizdə 56, o cümlədən Bakı şəhərində 6 xidmət mərkəzi fəaliyyət göstərir. Müraciət edənlərə burada vergi qanunvericiliyi və onun tətbiqi barədə məlumat və izahatlar verilir, qüvvədə olan vergilər, onların hesablanması və ödənilməsi qaydaları, vergi ödəyicilərinin və vergi orqanlarının hüquq və vəzifələri, vergi qanunvericiliyinin tətbiqi məsələləri, vergi bəyannamələrinin təqdim olunma müddətləri, vergi güzəştlərindən istifadə edilməsi, vergi borcu haqqında ətraflı məlumatlar verilir, vergi ödəyicilərinə hazırda mövcud olan bütün vergi xidmətləri göstərilir. 2015-ci ildə xidmət mərkəzlərində 389 mindən çox, 2016-cı ilin birinci rübündə isə 123 mindən artıq vətəndaş qəbul edilib.

2013-2016-cı illərdə vergilər naziri ölkənin bütün ərazisini əhatə edən müxtəlif şəhər və rayonlarda 1149 vətəndaşı qəbul edib.

- Vətəndaşlar daha çox hansı məsələlərlə bağlı vergi orqanlarına müraciət edirlər?

- 2016-cı ilin birinci rübündə vergi orqanlarına 24.668 müraciət daxil olub ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2308 müraciət və ya 10,3% çox, ötən ilin dördüncü rübü ilə müqayisədə isə 15,7% azdır.

Daxil olmuş müraciətlərin 97,2%-i ərizə, 2,6%-i şikayət, 0,2%-i təklif olub, 243 sənədin icrası xüsusi nəzarətə götürülüb. Müraciətlərin 54,4%-i müxtəlif arayışların alınması, 15,2%-i kameral vergi yoxlamaları, 8,3%-i vergi borcları, 2,1%-i səyyar vergi yoxlamaları, 1,8%-i vergidən yayınma və dividendlərin verilməsi, 1,8%-i vergi qanunvericiliyi, 1%-i operativ vergi nəzarəti (o cümlədən nağd hesablaşmaların aparılması qaydalarının pozulması), 0,5%-i vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkəti (və ya hərəkətsizliyi), 0,4%-i qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyəti, 0,2%-i korrupsiya hüquqpozmaları, 14,3%-i digər məsələlərlə bağlı olub.

Baxılmış müraciətlərdən 78,9%-i müsbət həll olunub, 13,8%-i barədə müvafiq izahatlar verilib, 2,1%-i əsassız sayılıb, 0,2%-i qismən həll edilib, 0,7%-i aidiyyəti üzrə göndərilib, 4,2%-i isə icradadır.

Statistikadan da göründüyü kimi, vətəndaşlardan daxil olan müraciətlərin böyük bir hissəsi müxtəlif arayışların və məlumatların alınması ilə bağlıdır. Müraciətlərin sayındakı artıma vətəndaşların vergi orqanlarına etimadının yüksəlməsi kimi də baxmaq olar. Çünki müraciətinə müsbət cavab almış vətəndaş növbəti dəfə hansısa bir problemlə üzləşdikdə, yenə də həmin orqana müraciət ünvanlayır, başqalarına da bu cür hərəkət etməyi tövsiyə edir.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, son illər vətəndaş müraciətlərinə baxılmasının daim diqqət mərkəzində saxlanması və bu sahədə görülmüş ciddi nəzarət tədbirləri nəticəsində 2015-ci il və 2016-cı ilin birinci rübü ərzində vergi orqanlarına daxil olan bütün müraciətlər vaxtında icra edilib, gecikmə hallarına yol verilməyib.

- Vergilər Nazirliyinə daxil olan şikayətlər vətəndaşları daha çox hansı məsələlərin narahat etdiyini göstərir?

- Sahibkarların qarşılaşdıqları problemlərin öyrənilməsi baxımından ən aktual və dəqiq məlumatlar da məhz vətəndaş müraciətlərinin araşdırılması zamanı üzə çıxır. Vətəndaş müraciətləri bir növ dövlət-vətəndaş münasibətinin barometri rolunu da oynayır. Digər tərəfdən, vətəndaş müraciətlərinə baxılmasının daim nəzarətdə saxlanması, eləcə də ötən il cənab Prezident tərəfindən sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların 2 il müddətinə dayandırılması, habelə Vergilər Nazirliyinin Kollegiyasının qərarı ilə kiçik sahibkarlıq subyektlərində səyyar vergi yoxlamalarının və operativ nəzarət tədbirlərinin (əmək müqavilələrinin bağlanması və aksizli məhsulların satışı zamanı aksizlərin tətbiqinə nəzarət və dövriyyənin müəyyənləşdirilməsi üçün xronometraj metodu ilə müşahidələrin aparılması istisna olmaqla) keçirilməsinin dayandırılması vergi orqanlarına daxil olan şikayətlərin sayının azalması ilə nəticələnib.

2016-cı ilin birinci rübü ərzində vergi orqanlarına cəmi 387 faktiki şikayət daxil olub ki, bu da ötən ilin birinci rübü ilə müqayisədə 20,2%, ötən ilin dördüncü rübü ilə müqayisədə isə 273 ədəd və ya 41,4% azdır.

Şikayətlərin 31,3%-i səyyar vergi yoxlamaları, 29,7%-i kameral vergi yoxlamaları, 18,1%-i vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkəti (hərəkətsizliyi), 8%-i operativ vergi nəzarəti, 6,2%-i korrupsiya hüquqpozmaları, 6,7%-i digər məsələlərlə bağlı olub.

- Bu günlərdə yeni redaksiyada təsdiq olunmuş «Dövlət vergi orqanlarında kargüzarlığın aparılması Qaydaları»na hansı dəyişikliklər edilib?

- Dövlət vergi orqanlarının öz funksiyalarını yerinə yetirməsi prosesində kargüzarlığın aparılması xüsusi diqqət tələb edən məsələlərdəndir. Nəzərə alsaq ki, 2015-ci ildə dövlət vergi orqanlarında sənəd dövriyyəsi 6,4 milyondan çox olub, kargüzarlığın vahid sisteminin, sənədlərlə işin, onların hazırlanmasının, rəsmiləşdirilməsinin, uçotunun, hərəkətinin, icra mexanizminin və arxivə təhvil verilməsi qaydalarının təkmilləşdirilməsinin nə qədər mühüm əhəmiyyət daşdığını aydın görmək olar.

2006-cı ilin fevral ayının 1-dən Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya Sisteminin (AVİS) tətbiq olunması nəticəsində dövlət vergi orqanlarında kargüzarlığın aparılmasında ciddi keyfiyyət dəyişiklikləri baş verib, sənədlərin icrası, vətəndaş müraciətlərinə baxılması proseslərini əvvəldən axıradək izləməyə imkan verən dəqiq və kifayət qədər təkmil nəzarət sistemi yaradılıb.

Vergilər nazirinin 18 mart 2016-cı il tarixli əmri ilə təsdiq edilmiş «Dövlət vergi orqanlarında kargüzarlığın aparılması Qaydaları»nda sənədlərin hazırlanması üçün ümumi tələblər qanunvericiliyin tələblərinə uyğunlaşdırılıb, istifadə olunan bir sıra anlayışların açıqlaması verilib ki, bu da vergi orqanları tərəfindən kargüzarlığın aparılması zamanı ortaya çıxan suallara aydınlıq gətirməklə qaydaların tətbiqini asanlaşdırır.

Beləliklə, vergi orqanlarında sənədlərin razılaşdırılmasının AVİS Kargüzarlıq altsistemi vasitəsilə elektron şəkildə aparılması, sənədlərin mahiyyətindən və predmetindən asılı olaraq razılaşdırma vizası verəcək vəzifəli şəxslər, kağız daşıyıcıda olan sənədin razılaşdırılması qaydaları müəyyən olunub, razılaşdırılma proseduru xeyli sadələşdirilib.

- Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması sahəsində Vergilər Nazirliyində daha hansı tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur?

- Əlverişli biznes mühitinin yaradılmasında və sahibkarlığın inkişafında vətəndaşların dövlət qurumları ilə iş prosesində rastlaşdıqları bütün problemlərin mümkün qədər tez və rahat şəkildə aradan qaldırılmasına imkan verən işlək mexanizmlərin yaradılması, bütün vətəndaşlar, ictimai və siyasi təsisatlar, eyni zamanda QHT sektorunun və medianın ictimai nəzarətin təşkilində iştirakı da əhəmiyyətli rol oynayır. Ona görə də vergi ödəyicilərinə göstərilən elektron xidmətlərin spektrinin genişləndirilməsinə, bu xidmətlərdən istifadənin kütləviləşdirilməsinə xüsusi diqqət yetiriləcəkdir. Vergi ödəyicilərinə xidmət strukturlarının əməkdaşları istisna olmaqla, digər işçilərin vergi ödəyiciləri ilə birbaşa təmas formalarını məhdudlaşdırmaq əsas hədəflərdən olacaqdır. Bütün bunlar dövlət vergi orqanlarına inamın artmasına, onların fəaliyyətində şəffaflığın təmin edilməsinə, korrupsiya və süründürməçiliyin qarşısının alınmasına yönəldilmiş tədbirlərdir.

“Vergilər” qəzetinin 20.04.2016-cı il tarixli, 15 (806) nömrəli sayında dərc edilib